

SZERKESZTŐSÉG
és

KIADÓ HIVATAL

hová a *dolgozatok*
és *előfizetési pénzek*
küldendők:Kolozsvár, Ref. Theologia
2. számú lakás.

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület „egyházi értekezlet”-e támogatásával

Szerkesztik:

Nagy Károly,

ref. theol. tanár, felelős szerkesztő.

Vajda Ferencz,

sz.-lónai pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy íven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . .	4 korona	Negyedévre . . .	1 korona.
Félévre . . .	2 korona.	Egy szám ára . . .	10 fillér.

Szakáts K. László.*

Ime, egy eddig ismeretlen, de a halhatatlanság könyvébe már beírt név, melynek viselője egy csapással kivívta minden időkre a jók és nemesek becsülését, tisztelétét. Egyszerű iparos ember, de szíve telve fájának és anyaszentegyházának szenvedélyes szeretetével. Láta, hogy a Szászsebesben élő, közel 300 kálvinista magyar, a vidékén gondozatlanul élőkkel együtt közel 400, újra és újra megkíséríti önálló egyházzá szervekedni, óhajt templomot építeni, hol imádhassa az Istent édes anyanyelvén, melynek bűbájos voltát az idegen ajkúak és érzésük között, még sokkal inkább érzi az ember. De anyagiakban való szűkölködés miatt csak epesztő sovárgásával maradt. Idegen ajkú pol-

Szakáts K. László.

gártársaink ellenszenvesen nézték a magyarság e törekvéseit. Pedig jelezve volt, hogy csak ama szent jogával akar élni, hogy őseitől örökölt szent hite szerint és — a mint megérti — édes anyanyelvén imádhassa Istent, hallja hirdetni a Jézus Krisztust. Szász-Sebes városa, jóllehet a más felekezeti egyházak templomi és iskolai céljaira áldozott és áldoz, minélfogva az 1868. LIII t.-cz. 23. §-a értelmében a reformátusoknak is tartozna megfelelő segítyt nyújtani, — hiszen ők is közteher viselő polgárai a városnak: — ismételt kérésével is ridegen elutasította a magyar református egyházat.

A szász Universitásnál is hasztalan zörgetett, holott Szászsebes a régi Királyföldön fekszik és az 1876. évi XII. t.-cz. értelmében, az Universitás

több millióra rugó törzsvagyonának jövedelmeit, a régi Királyföld összes lakosságának javára, valóság és nyelv különbség nélkül annak egyházi és iskolai céljaira tartoznék fordítani.

Ily körülmények közt, egy napon előáll Szakáts László, ajkán e sokat mondó kijelentés-

* Szakáts K. László székely származású. Apja a Cserényieknél tisztartóskodott, de 1848-ban áldozatul esett, 5 kiskorú árva hagyva maga után; a kik anyagi jóságú édes anyjával Török Klárával Deésre menekültek. Édes anyja tanuló pályára szeretne volna adni László fiát, de ipari pályára lépett, hogy amint mondja, szabad, független ember lehessen.

sel: «Hogy a Farkasokból többé ne legyenek Wolff-ok*, hogy mi, kálvinista magyarok se legyünk alább valók a más nyelvűeknél és más hitfelekezettűeknél, hogy legyen nekünk is templomunk, melyben drága anyanyelvünkön imádhassuk Istenünket: hulló verejtékkal szerzett keresményemből, a szászsebesi ev. ref. ekklesia és templom fundálására lefizetek ime 20.000 koronát és a szászsebesi szegény, de jó magaviseletű és jeles tanuló magyar kálvinista gyermekek felsegélésére is leszen bőkezű gondom! Aztán tegye meg más is kötelességét!»

És ezzel biztos alapra fektette a szászsebesi ev. ref. egyház jövőjét. Mikor ezen már le is fizetett alapítványra reámutattak a szászsebesi reformátusok, a konvent is sietett 12.000 korona tökesegélyével és a nagyméltóságú földművelésügyi Miniszter ur, ha nem is ingyen de kedvező áron adott telket az építendő templomhoz és papi lakhoz. Az alvinczi pap ingyen szolgál be és végzi minden díj nélkül a szervezés terhes munkáját. A hivek lázas lelkesedéssel adóztatták meg magukat a szent célra. És hiszszük, az ország, a társadalom is megfogja tenni kötelességét. Így már a közel jövőben fel fog épülni a templom a Jézus Krisztus által hirdetett szeretet Istenének dicsőségére, a tökéletes szeretetnek, akinek mindenható ereje testvérekké avatja a bár különböző

* Ez arra vonatkozik, hogy áldott jóságú első feleségének Wolff Johannának, akivel 19 évig élt boldog házasságban, ősei Farkas előnevű kálvinista székelyek voltak; aztán előbb lutheránussá lettek, majd „Wolff“-ra változtatták első nevüket s nyelvükben is idegenek lettek.

TÁRCSA.

Elbeszélés Kálvin életéből.

VI. rész.

Poitierből Szent-Benoit felé vezető uton — egy szép májusi estén — két fiatal ember élénk beszélgetés közt folytatja útját. Gyönyörű este. A hold, a mely éppen most jelent meg az égen, varázsszerű fényt vet a zöld pázsitra, a mely az útszélen terül el; az ezüst fénysugarak visszatükröződnek a szelid folyású patakocskában, mely gyors folyással utat tört magának, a zöld pázsiton keresztül. A két fiatal embernek úgy látszik nagyon sok elbeszélni valója van; legkevésbé sem figyelnek a szép természetre, csupán csak egymás szavait hallgatják figyelmesen.

Keresztül vonulnak Szent-Benoit falucskán, anélkül, hogy megpihentek volna. A gyalog ösvényt választják, a mely Zuiden felé vezet.

«Így hát szerencsésen megérkeztek Bázselbe? kérdé az egyik ifju, az idősebbik, kinek arcát a széles kalap karimája egészen beárnyékolta.

«Legyen hála Istennek, igen,» — felelt a másik; egy széles vállu, sokkal hatalmasabb test alkotású ifju, mint barátja.

nyelven beszélő, de élni, halni egy haza földjére elhívott honpolgárokat.

És ennek a templomnak alapkövét Szakáts László tette le. A míg hosszú századokon keresztül, karcsu, fényes tornyával, zugó harangjával hirdetni fogja, hogy magyar él itt, áldozva a legnemesebb emberi eszményeknek, az anyaszentegyháznak, a hazának oltárán: a Szakáts László nevét is fogja hirdetni. Vajha sokan követnének Szakáts László példáját! **Benedek Károly.**

Adventi fohász.

Oh, hitnek, szeretetnek
Mennyei Királya!
A bűnös embereknek
Örök ideálja!
Beteltek im az idők,
A szív felajzva már,
A bünterhelte lélek
Megváltójára vár . . .

Ha bűnös sirja könnyét,
— Bűnbánat harmatát, —
Biztatásod szívének
Békét, nyugalmat ad.
Boldoggá lesz a síró
Órül az elhagyott,
Ha tündöklük reájuk
Fényes ábrázatot . . .

Jövel! hozz békét üdvöt,
Mennyei kegyelmet.
És öleld magadhoz a
Háborgó sziveket!
Kebleden elsimul a
Gyűlölség, szenvedély,
Ki hozzád fut, nem éri
Ott semmi baj, veszély.

Ha enyhülést tetőled
Kér a sorsüldözött:
Fájó sebét mennyei
Harmattal öntözöd . . .
Gazdag-e? vagy szegény-e?
— Egyformán szeretted,
Gazdagságra hívod a
Lelki szegényeket.

Oh, béke fejedelme!
En is hozzád térek,
Csak te adhatsz lelkemnek
Szelid békességet.
Te kormányozd hajómat,
Hogy a révbe jussom, —
Te légy az én vezérem,
Oh, édes Jézusom!

Tóth Gyula.

«Sikerült, daczára az ezerféle veszélynek, mely vállalkozásommal össze volt kötve O te nem tudod, mennyit szenvedtünk mi; mennyit kellett nekünk kiállani De minden alkalommal ama szavakra gondoltam, melyeket te összejöveteleink alkalmával oly sokat hangoztattál, — s ez nekem erőt kölcsönözött. Világosan emlékezem még arra, hogyan intettél tanítottál minket a legutolsó alkalommal: «Közel az Ur Isten az ötödik félőkhöz,» — ezeket a szavakat lelkembe, szívembe mélyen bevéstem és megőriztem. O, Kálvin, mily sokkal tartozom én te néked! Te engem szerencsés emberré tettél. Te megösmerttetted velem azt az Üdvözítőt, ki mindeneket boldoggá képes tenni»

«És aztán te, te . . .»

«Ó, hallgass arról; igen, az igaz, az Ur akarta azt, hogy én tégedet megszabadítsalak a tömlöczből; de te többet tettél én velem. Te voltál az eszköz Isten kezében, ki megszabadította az én lelkemet a megromlástól. Ó ne mond tovább, hogy te az én adósom volnál, mert az engem bánt.»

A két ifju hallgatagon megszorította egymás kezét. Még rövid ideig haladtak egymás mellett — aztán megállottak. Ugy látszik elérték célokat.

Valami pusztá helyre érkeztek meg; régi római vízvezeték romjainak közelébe. Itt folydogál

Ruyter (olv. Rőjter) Mihály.

(Folytatás és vége.)

Mi volt az ő emelkedésének, nagyságának titka? Az élet titkai Isten kezében vannak, ember azt föl nem fedheti. Némely dolgot mégis elbeszélék a Ruyter életéből. Már mint kis gyermeknek szűk volt neki az iskola négy fala, kényelmetlen padja, jobb szerette ő kinn a szabadban katonásdit játszani. Szülei bűnak eresztve fejüket mondogatták: mi lesz a mi Mihályunkból, ha többé nem fogadják be az iskolába? A tanító lemondott róla s jobbat nem tanácsolhatott, mint hogy adják inasnak a szomszéd kötélverőhöz. A tanácsot megfogadták. Mihály ott forgatta a kereket reggeltől estig s kapott érte napi 5 krajczár bért. De ő a kereket igen gyorsan forgatta. Már mint gyermek tullépett a középszerű emberek számára vont határon. De hát hogy is ne forgatta volna tul sebessen a kereket, mikor lelkének erős vágya kergette őt megnyerni az időt, hogy még este előtt megláthassa a hatalmas tengeren himbálódzó hajót, a hajón sürgölődő matrózokat «Oh, be szép is a tenger, Istenem be szép, oh ha én is hajóslegény lehetnék!» sóhajtott a gyermek Ruyter. Vágya gyorsan teljesült, atyja a tengerre küldte. Volt öröm mikor megtudta édes apjának elhatározását. De ott ült a bánat az édes anya arcán. De hát van-e édes anya, a ki ne aggódnék, mikor gyermeke, legkedvesebb fiacskája indul a végtelen tengerre, mely annyi sok veszélyt rejt mélyében? «Miért búsulsz édes anyám?» szolt Mihály. «Hát a jó Isten csak a száraz földön van jelen? Hát nem

örizhet ő meg engem a vizen is? Hányszor monadt tenmagad, hogy Isten mindenütt ott van, mindent tud, mindenütt meghallgatja a mi imádságunkat?» Igaz Százsor mondta Mihálynak ezt az édes anyja s a gyermek lelkében visszhangzott az édes anyai szavak, azért volt Mihály jó gyermek. Eltávozott a szülei háztól Anyjától kapott gazdag utravalót: *egy kis katekhismust és a bibliát*. Nem beszélem el, hogy mily szorgalmasan tanulta a magával vitt könyveket és minden más jó könyvet, melyet kapitánya szivesen adott a szorgalmas és pontos gyermeknek. Elhallgatom azt a kedves jelenetet, mikor a kis néger fiut tanítja a keresztyén kátéra, a «Mi Atyánk»-ra, Indiába vezető utjokon. Nem sorolom fel vitéz tetteit a spanyolok, angolok, svédek ellen vívott csatákban szárazon és vizen. Csak azt említem fel, hogy minden győzelem után — mert ő csak győzni tanult — ment haza a szülői, majd a saját házába *zsoltárt énekelni*. Szelid lelke nem szerette a háborut és mégis több, mint 100 csatát vívott. Isten dicsősége, hazája üdve adta kezébe a tegyvert, tette rettenthetlenné szivét, aczéllá akarátát. Sok hatalmas ellenség ellen megvédelmezett egy kicsiny, de neki drága földet: *hazáját*; örök dicsőséget szerzett egy kicsinyke népnek: *nemzetének*. Dicső tetteinek méltó koronája volt 23 magyar protestáns lelkésznek kiszabadítása a nehéz rabságból.

Életéhez méltó volt halála A francziák ellen harczolt a spanyolokért Siczilia szigete alatt a tengeren. Nehéz sebeket kapott, ellőtték mindkét lábát, ott állott előtte a halál angyala és ő imádt közott: «Kegyelmes Istenem köszönöm neked tel-

a csendes Klain patakocská; fával benőtt, tisztelget gerjesztő szikla nyulványok emelkedtek ki a patakából, alól pedig a sziklákban, barlangok és mélyedések voltak láthatók.

A két barát elvult ragadtatva a látvány által.

«Megérkeztünk» — mondá Kálvin — «de úgy látszik még jókor van, legalább én még nem látok senkit.»

«Igazságod van, még nem mult el a kitűzött óra» — mondá Pál.

A két utas leült hallgatagon egy szikla nyulványra. Egy ideig szótlanul néztek egymásra, bámulva a szép jelenet is, mely körülöttök mutatkozott. Kálvin törte meg először a csendet.

«Pál, te még nem beszélted el, hogy szabadult ki nővéred a Mórin kezei közül»

«Elbeszélék a történetet. Igen rövid. Képzelheted, hogy az ítélőszék tagjai mennyire dühösek lettek, midőn az én megmenekülésemről értesültek. De hiába dühösködtek; nővéremet nem merészelték bántani; féltek a néptől, azonfelül Mari ártatlan volt. Két napi fogság után szabad lábra bocsátották»

«És?» — kérdé Kálvin tovább.

«Ekkor fölkeresett ő bennünket az öreg Brüssel lakásában, azután a legnagyobb életveszély közepette éjjel Párisból elmenekültünk.»

»De hogyan tudtatok engem itt föltalálni tudtatok, hogy én itt tartózkodom?»

«Ezt is Marinak köszönhetem; ő emlékezett a te utolsó szavaidra, hogy ide szándékozol jönni.»

«Az Urnak az utai csodálatosak, — barátom. Ő akarta, hogy én biztonságban megérkezsem ide; senki sem ismert fel utamban. De mi hosszasan nem tartózkodhatunk itt. Kémlenek bennünket már régen mindenfelől, kénytelenek leszünk összejöveteleinket ezután a vadonban tartani. Ki tudja nem fedezik-e fel e menedékhelyet is, s aztán, — igen aztán . . .»

«Vonuljunk el az összejövétel után Bázalbe, ott majd találkozunk mieinkkel ismét.»

«Ne oly gyorsan barátom; feladatunkat itt még nem végeztük el; de ha te menni akarsz, jó, én nem tartalak fel»

«O, dehogy Kálvin, ne beszélj így; te elkeritesz engem. Tudod te azt jól, hogy az a legtorróbb kívánságom, hogy tégedet mindenüvé követhesselek.»

A két barát beszélgetését néhány ember közeledése zavarta meg

«Menjünk». — mond Kálvin — «kezdjük meg munkánkat.»

Kálvin üdvözölte az érkezőket, kik szép számmal jöttek össze, aztán leült egy, a barlang bejáratánál lévő nagy körre. Az összejövétel teljes lett. A férfiak körülfogták a *reformátort*, s részint leülve, részint a sziklákra támaszkodva, hallgatták.

jes szivemből, hogy oly sok veszély között megőriztél; oh hadd szolgáljon lelkemnek üdvösségére mostani atyai látogatásod is.» Katonáinak győzelmét még megérte. Szeretett papjához, a kit mindig magával vitt a hajón, így szólott: «az én fájdalommal semmi azokhoz a szenvedésekhez és meggyaláztatásokhoz képest, melyeket az Üdvözítő ártatlanul szenvedett a mi megváltásunkra.» Aztán elmondta a 42 zsoltár 6-9-ig terjedő verseit és ezen szavakkal: «Isten, Te vagy az én Istenem, Tehozzád szomjuhozik az én lelkem» csendesen kimult. Bizony egy ilyen halál boldogság, melyet ad Isten az ötét félőknek. Belső részeit urnába téve eltemették Syrakuza mellett egy domb aljában, mert a katolikus egyház nem adott helyet a temetőben ennek a nagy református hősnek Csontjai felett ma is kegyelettel állanak meg a kérő unokák Amszterdamban, Hollandia fővárosában az «Uj templomban.»

Még csak egyet kedves olvasó. Van a görögöknek egy kedves mondájuk, így szól: Akhillest az ő isteni anyja, Thétis egyik lábánál fogva belemártotta a Styx folyó vizébe, mi által teste sérthetetlen lett. Ezért vott Akhilles görögország legnagyobb hőse . . . Ugy tetszik nekem, hogy a mi jó Ruyterünknek is ilyen isteni édes anyja volt, a ki fiának lelkét megfürösztötte az «örökélet vizé» ben. Édes anyák! nem óhajtanátok ti is, hogy gyermekeitek sérthetetlenek legyenek a test és lélek ellenségei előtt?!

Utrecht.

Biró Sándor.

Ó, minő felemelő látvány! Az istenfélő férfiak csapatja, a vadonban összegyülekezve és kötöttük egy ifju tanító.

Kálvin beszélni kezdett. Ünnepeles csend közepette elkezdette tanítását Krisztusról. «Férfiak» — így szól — ha mindentől megfosztattunk: legjobb, ha Krisztust birhatjuk. Ha a hajó veszélyben van, mindent a fedélzetre vetnek, hogy biztonságban érhessenek a kikötőbe. Tegyetek ti is így. Gazdagságot, tiszteletet, tekintélyt — mindent fel kell áldozni Krisztus birhatásáért. Ő egyedül a mi üdvösségünk. Azért jött e világba, hogy minket, bűnösöket megtartsa és igaz útra vezéreljen. O, ismerjük meg az ő szavait, akkor képesek leszünk szenvedni. De meddig? Csak rövid ideig, aztán a harczunk diadalommá fog változni. De nekünk előbb harczolni kell. Krisztus nem azért jött e világba, hogy békét hozzon, hanem fegyvert. Övezzük fel magunkat a harczra, ne essünk kétségbe, hiszen az Ur a mi zászlónk.»

«Az Ur a mi zászlónk» — ismételték a jelenlevők.

A hegyről visszaverődött visszhang ismételte az elhangzott szavakat még egyszer: «Az Ur a mi zászlónk.»

Kálvin erőteljesen beszélt; hallgatóit magával ragadta. Érezte azonban gyengeséget, s könnyörgött a Szent-Lélek segítségéért. Térdre eresz-

Isten igéje.

Mikor jő el Istennek az országa?

Luk. ev. XVII. 20 - 25.*

Az Ur közeledik! Az Istennek az országa jön! — kiáltja felénk az adventi időszak minden alkalommal, ha e kedves napokat ismét elértük; mert az Ur és az Istennek az országa együvé tartoznak. Ha az Ur megérkezik, vele együtt megérkezik az Istennek országa is. És mégis mily csodálatos, hogy éppen az adventi napokban tesszük fel magunknak legtöbbit ama kérdést, melyet a farizeusok Jézushoz intéztek eképpen: «Mikor jön el Istennek az országa?»

A farizeusok e kérdést gunyolódva, hitetlenül tették fel Krisztusnak. Beszélz mindig az Istennek az országáról, — mondák ők mikor érkezik meg hát tulajdonképpen? Ha az ember abból semmit sem vehet észre, ha nem nyilvánul annak megérkezése külső jelekben: akkor azt kell gondolnunk, hogy te csak hiába való beszédet folytatsz, Isten országának eljövételéért semmit sem vagy képes tenni.

Ilyen és hasonló gondolatok töltik el a hitetlen ember szívét az adventi napokban még ma is nagyon sokszor. Az volna már egyszer az igazi advent, — mond a kétkedő — ha az Istennek az országát valósággal megérkezni látnánk; ha annak ereje a világ, a nép életében teljesen nyilvánvaló lenne. De, ime — még mindig dul a

* A szent ige elolvasandó a Bibliából!

kedett, vele együtt az egész társaság s a lélek szárnyain felemelkedett buzgó imádságban a Mindenható trónja elé. Imádkozott a jelenlevőkért és hálát adott az egek Urának az ő számtalan jószágáért, egyszersmind könnyörgött erőért, hogy a nehéz harczot megharczolhassa, mely még reá várakozik.

Az összejövétel bevégeződött. A hallgatóság megindulva távozott. Meghatotta őket a reformátor mély és erős hite. Eltávoztak különböző úton Poitier felé; új meggyőződést vive magokkal.

Kálvin és barátja még rövid ideig ott maradtak; de kevéssel azután ők is utnak indultak. Pál hálát adva az ég Urának, hogy meg ajándékozta őt hittel az ő szolgája — Kálvin — közvetítésével: Kálvin pedig dicsérte a seregek Urát és Istenét, hogy megszabadította ellenségei kezéből az öreg kertésznek egyszerű fia által és az Isten országának szolgálatára megtartotta.

Hollandból: B. J.

(Vége.)

háboru, szükség, nyomor, szegénység e világban; még mindig nyomorkodnak egyesek, míg mások bőségben élnek; még mindig ugyanazt a harcot kell megharcolni naponként, küzdeni kell az életért . . . mikor nyilvánul már végre a keresztyénség ereje, hogy végét vesse a nyomornak? Mikor jó el Istennek az országa? Oh, mily sok keresztyén gyülekezet van e földön, mely Krisztus anyaszentegyházának nevezi magát, s tagjai egymás ellen ádáz harcot folytatnak, gyűlölséget szítnak és a helyett, hogy a krisztusi szeretetet táplálnák keblökben, fegyvert ragadnak egymás ellen. Nemde megszűnne az ellenségeskedés teljesen, ha az Isten országa valósággal közöttünk volna?

És kérdik ismét mások: Hol vannak azok a rendkívüli apostoli adományok, a csodák, a betegség gyógyi átsai, jóslatok teljeseése, a Szent-Lélek ható, munkálkodó ereje? Oh, hiába való beszéd, — míg mindezeket nem látjuk, nem bírjuk: nem bírjuk az Istennek az országát sem. Mikor jó el tehát az Istennek az országa?

Kételkedő atyámfia! — az Istennek az országa nem úgy jó el, hogy az embert azt észébe vehetné, s azt mondhatná: imé az Istennek az országa itt, vagy amott vagyon; az Istennek az országa te benned kell, hogy legyen. Mind addig, míg a te lelkedben fel nem támad az Isten napja; míg meg nem világítja a Jézus tudománya a te sötét elmédet: oh, addig hiába keresel feleletet kérdésedre. Ha egyszer az isteni evangélium, a Krisztus tudománya te benned teljes erejével és pompájában világít: óh akkor teljesülni fognak a te kívánságaid. Nem lesz háboru, nyomor, szenvedés, szegénység többé! A Szent-Lélek ereje csodálatos módon fog hatni és az egész keresztyénségben egy akol és egy pásztor lesz. Azonban ma még mindig érvényesül a türelmetlen adventi kérdezősködőnek adott felelet: az Istennek az országa nem jön el külsőképpen, az ti bennetek vagyon. Ott van az evangélium szavaiban; benne van az a keresztségben; a kenyérben és borban az urvacsoránál és csak a hit szemeivel láthatjuk ezt meg; benne van az minden igaz keresztyén szívében. Azért ha valaki kérdezősködik az Istennek az országa után, ne a szegénységet, szükségget, háborúságot lássa meg mindenek előtt, — hanem kérdezze:

Prédikáltatik-e az evangélium minden időben tisztán? Kiszolgáltatik-e a sákrámentumok Krisztus meghagyása és tanítása értelmében? Lakozik-e a szivekben töredelem, bűnbánat, hit, megigazulás utáni vágyódás, Isten és felebarátunk iránt való szeretet? Ezek a valódi jelei Isten országának; ily jelenségek közt jó el hozzánk Istennek az országa. Hol Istennek a gyermekei ujjá születnek a boldogító, üdvhozó evangéliumtól keresztyéni módra élnek, türelmesen szenvednek: ott van a Krisztus lelke; hol a Krisztus lelke van: ott van Krisztus; a hol Krisztus van: ott van Isten és Istennek az országa. Az Istennek az országa nem jó el érzékelhetően, hogy az ember ujjal reá mutatasson, számokba foghassuk, vagy az emberi

erő mértékével megmérhessük: mégis itt van azért közöttünk; hat a szivekben és a hitnek szemeivel láthatjuk is annak csodás hatását és a hit füle észre veszi, megérti arról zengő csodálatos szép melódiát

Boldog ember az, a ki megvan győződve arról, hogy az Istennek az országa nem külső jelekben nyilvánul, hanem a szív, a lélek mélyében rejtőzik — s ott található. Soha se feledjük ezt, mert ebben rejlik a mi boldogságunk mind itt alant a földön, mind az egekben Amen.

Birtha József.

„A kolozsvári Vasárnap.”

(Válass egy pápista támadásra.)

(Tizenegyedik közlemény.)

7. A házasság.

A házasság, a pápás egyház tanítása szerint, az a szentség, mely által két szabadon élő személy, férfi és nő összeházasodnak és az Istentől malasztot nyernek, hogy állapotuk kötelességeit mindhalálig hiven teljesítsék.

E szentség isteni eredetének bebizonyítására Ágoston urnak nincsen egy szava is. Nem is lehet! Mert VII. Gergely pápa hozta be a papnőtlenséget, azon ürügy alatt, hogy a házasság a papokat beszennyezi. Ugy-e furcsa história ez, kedves olvasóim? Pedig úgy van. A házasság szentség a jámbor pápistákra nézve, de fertelmes dolog a papokra nézve. Ugy tetszik nekem, hogy Ágoston ur is látja a házasságnak ezt a különös vonását s azért röviden csak annyit ír róla: «A házasságról nem szólok, hisz azt Luther is megpróbálta!» Nos, kedves Ágoston ur, én sem szólok. Csak azt kérdezem Ontól: hát Ön nem próbálta meg? Vagy talán Szent Bernáttal együtt Ön is azt hiszi, hogy «a nő a pokol kapuja, a gonoszság ösvénye; a férfi száraz tarló: ha hozzá közeledik, meggyulad?» De nem, nem szólok többet a házasság szentségéről, csak II. Pius pápával azt mondom: «Elég okot látok arra, hogy miért vették el a papoktól a feleséget; de sokkal többet és nagyobb látok, a miért nekik vissza kellene adni.»

*

Ezekből láthatják olvasóim, hogy a pápás egyház bérmálása, az oltári szentségben a Krisztus testi jelenléte, a szent miseáldozat, a gyónás, az utolsó kenet, az egyházi rend s a házasság szentsége a szentírásból be nem bizonyítható s feltétlenül igaz az az állításom, hogy a mit a pápás egyház tanít, a bibliával merőben ellenkezik.

A negyedik kérdésemet: «Szentek-e a pápák?» Ágoston ur így czáfolja meg: «Nem Adár ur, nem szentek, mert nincsen oly szentség, melyet bizonyos állás, rend maga megadhatna; de van állás, hivatal, mely isteni voltánál, magasztosságánál és hatalmának széditő voltánál fogva szentséges: és ez a pápa állása. Nem szentek a pápák, mert pápák: de voltak közülök igen sokan szentek, mivel azonban az állás méltósága senkit sem

óv meg tévedésektől, bukásoktól, lehettek olyanok is, kik megfélekedtek állásuknak szentségéről.»

Erre a czáfolatra csupán két kérdést vagyok bátor Ágoston urhoz intézni. Az első ez. Ha a pápák csupán állásuknál fogva szentek, akkor miért szólítják Önök «szentséges Atyának»? A második ez. Ha még az állás méltósága, «isteni volta, szédítő magassága» sem óvhatja meg a pápákat a tévedésektől és bukásoktól, akkor miért állapították meg hitczikkely gyanánt, hogy a pápa «csalatkozhatatlan?»

Ágoston ur támadására adott válaszat be is fejezhetném, ha nem nyugtatná meg lapunk szerkesztőségét affelől, «hogyan sem a «Vasárnap» munkásainak, sem a superintendenseknek vert ezüsből székét nem fognak küldeni szeretettől áthatott munkásságukért; sem soha a nemzetek fejedelmei és a világ összes népei jubeliumukra ajándékot nem küldenek, mint azt szentséges atyánkkal már több ízben megtették.» Nos hát, kedves Ágoston ur én is megnyugtathatom Önt affelől, hogy sem a «Vasárnap» munkásai, sem püspökünk vert ezüsből való szék után nem áhítoznak; jubeliumi ajándékért pedig épen nem rontják magokat. Elegendő jutalom nekik hiveseknek szeretete. És ez a szívbéli jutalom higgye el Ágoston ur többet ér, mint az a vert ezüsből való szék, melyet a tudatlanság és tévelygő hit nyújt a «szentséges Atyának.» Ha pedig Önnek pápas hajlamai a vert ezüst szék gyönyöreire után áhítoznak, akkor «szédítő» hatalmat és dícs jubileumi ajándékot óhajt Önnek, — kíván-e többet?! :

(Vége.)

Adár.

Hazai krónika.

1901. decz. 9.

Országgyűlés. Decz. 3-án Br. Fejérváry Géza honvédelmi miniszter terjesztette be a jövő évben előállítandó ujonczok megajánlására vonatkozó törvényjavaslatot. Kelleni fog e szerint a közös hadsereg és a haditengerészet részére 43.889; a honvédség részére pedig 12.500 magyar legény. Ezután megkezdődött az *indemniti* javaslat tárgyalása, vagyis azon engedélynek a megadása, hogy a kormány addig is, míg a rendes költségvetést letárgyalják: kormányozhassa az országot. Ezen engedély megadása, ugyszólva, a kormány iránti bizalomnak a kifejezése. Természetes, hogy az ellenzéki pártok nem valami nagyon biznak a kormányban, s így rendesen meg sem szavazzák az indemniti javaslatot. A Kossuth-párt vezér szónoka Komjáthy Béla volt. Nem szavazza meg a javaslatot, ugymond, mert a kormány politikája Bécs szemből szemben a térdhajtás és készség: az ország dolgai iránt pedig a nembánomság és siketség. Zicsi János gróf a néppárt részéről, mint jó pápista beletörődnek a térdhajtogatásba akár Bécs előtt, akár Molnár apát előtt: de mert a kormány nem pártolja az egyházpolitikai törvények revisióját, sem ő, sem a pártja nem viseltetik bizalommal iránta. Nem szavazza meg a javaslatot. Decz. 4-én előbb Csávolszky

Lajos, utána Vázsonyi Vilmos, demokrata képviselő beszélt, a ki egymagára alkot egy pártot. Ámbár egyedül van, mégse fél a kormánytól, hanem erősen megtámadja, s a mostani rendet osztályrendnek nevezi, mely néhány ezer embernek kedvez, míg a milliókat jobbágyi sorsra kárhoztatja. Ezt már Széll Kálmán sem hagyta szó nélkül. Nem igaz, a mit Vázsonyi képviselő állít, mert ebben az országban a törvény előtt mindenki egyenlő. Beszédeinek hatása alatt, a vita bevégződven, a többség elfogadta az indemniti javaslatot. Decz. 5-én, rövid vita után hosszabbították meg ismét a horvát-szlavon pénzügyi egyezményt is még egy évre.

Decz. 6-án kérvényeket tárgyalnak. Mintegy 27 vármegye azt kéri a kormánytól, hogy a kivándorlást akadályozza meg. Széll miniszterelnök igéri is, e végett törvényjavaslatot terjeszt a ház elé. Aziránt is érkezett be kérvény a képviselőházhoz, hogy a kormány legyen gondja a kisbirtokos néposztályra. E mellett szól Kossuth Ferencz is. A miniszterelnök azt feleli, hogy gazdasági téren már eddig sokat tett a kormány a kis gazdákért, s tenni fog ezután is; most dolgoznak az adóreformon. A boritaladó leszállítását, az ellenzék szintén méltányosnak tartja, mert ezzel is a szegény ember van jobban sujtva. Nem lehet ezt megtenni, azt mondja Lukács László pénzügyminiszter, mert akkor nem lesz az államnak jövedelme. Lehet, hogy idővel majd segítenek ezen is. Addig, a kinek nincs sok pénze ne igyék bort. Decz. 7-én tovább folytatták és be is végezték a kérvények tárgyalását.

Telepítés. A földmívelésügyi miniszter egyfelől a telepítésekkel akarja meggátolni a kivándorlást. Ez ideig a kormány 16.710 kateszt. holdot vett meg telepítési célra. Ebből Erdélyben van 10.427 hold. Látszik tehát, hogy Erdély van kiszemelve a telepítés központjának. A telepítési területekből még csak 5640 hold van lefoglalva a telepedett által. Hely tehát, bőven van. Jó lesz ezt figyelembe venni azoknak, a kik talán külföldre akarnak vándorolni, aztan gondolják meg azt is, mindenütt jó, de legjobb otthon.

Miből van az országnak legtöbb jövedelme. A Ház eléterjesztett jövő évi költségvetésből megtudjuk, hogy Magyarországnak legtöbb jövedelme van a *vasutakból*. Az államvasutak évenként 218 millio koronát jövedelmeznek. Az *egyenés* adók jövedelme 213 millio. A *fogyasztási* adóból 166 millio korona foly be. Ezen összeg legnagyobb része az italok után foly be. A *dohányjövédék* 116 millio koronát tesz ki. Ennyit füstölnek el évenként a pipás emberek. A többi jövedelmi források 100 millió alul vannak.

A székelység segélye. Darányi Ignác, földmívelési miniszter a székelység felsegélésére, a jövő évi költségvetésbe 38 ezer koronát vett. Ha nem is valami nagy, de ezzel is legalább egy parányi segedelem nyújtatik a gazdasági válságba siniődő székely népnek.

Tompa Mihály szobra. Rimaszombat városa elhatározta, hogy szobrot emel Tompa Mihálynak a ref. költő papnak. Az elhatározást ha-

1901.

mar tett is követte, mert a szobor már is elkészült és jövő év márczius 15-én leplezik le országos ünnepséggel.

Világkrónika.

Köd Chicagóban. Chicagóban néhány nap óta óriási köd uralkodik, hogy nappal is lámpát kell gyujtsanak. E miatt sok szerencsétlenség történt.

Németországban gyenge gabona termés volt az idén. E miatt nagy mennyiségű gabonát szállítanak, hogy a hiányt fedezhessék. A búzából 30 millió hektoliterre, a rozsból 15 millió hektoliterre lesz szükség.

Boer leányok Európában. A boer szabadságharcban vitézül harczolva esett el Uting kapitány. Két leánya, mintán édesanyjuk nemrég színtén elhalt, rokonaik támogatásával Németországba mentek s jelenleg egy, potsdami nevelőintézet növendékei.

A német császár a növényevők között. II. Vilmos császár a minap csupa kíváncsiságból egy vegetáriánus főurnál ebédelt. A császár, akiről köztudomásu, hogy igen sokat eszik s nagyon szereti a finom falatokat, ebéd után így szólt: — Az ebéd kitűnő volt s a főzelékek igen izletes módon voltak elkészítve. Majd intézkedem, hogy ezentul az én asztalomra is ilyen főzelékek kerüljenek . . . csak hogy hussal! A császár igen érdeklődik a konyha iránt, de a husok közül csak a marhahúst kedveli. Egyszer Angliában így szólt gróf Landsdalehoz: — Három dolog tette nagygyá és hatalmassá a német birodalmat: beef, beer and Bismarck. A marhahús, a sör és Bismarck.

Hölgyválasztás a szószékről. Chicagóban történt, hogy egy lelkipásztor ünnepies szónoklat közben a házasságról is elmélkedett. Eközben felemlítette, hogy nemrég elvesztette feleségét s mivel a házasság a becsületes élet alapja «ezen a már nem ismeretlen uton» keres magának feleséget. A szónoklat eme részét a nők igen szívesen hallgatták s egynehány özvegy és leány azonnal ajánlkozott is feleségnek. A pásztor kiválasztotta a neki tetszőt, az oltár elé lépett s a másik pap hamarosan összeadta őket. Az új feleség aztán visszaült a padba, a lelkipásztor pedig újból elfoglalta helyét a szószéken és folytatta beszédét — mintha misem történt volna. Amerikában minden megjárja.

Égyházi élet.

Gyászhir. Szabó Lajos n.-kapusi evang. reform. lelkész, rövid szenvedés után, decz. hó 8-án meghalt. A «Vasárnap» olvasó közönsége jól ismeri e nevet. Lapunknak eleitől fogva kedves munkatársa volt. Ama megkapó, kis történetek, melyek neve alatt, valamint Erdélyi Laura néven tőle megjelentek, sok élvezetes percet szereztek a «Vasárnap» olvasóinak. A «Isten ígéje» rovatban hozunk tőle jövő számunkban

még egy kedves dolgozatot, ez utolsó munkája volt. Halálát özvegye és két árvája gyászolja. Temetése 10-én ment végbe nagy részvét mellett. Emléke legyen áldott.

A kath. lelkészek kongruája. A római és görög kath. egyházban 5297 olyan lelkészi állás van, a hol a fizetés nem üti meg az 1200 koronát. A kormány, most azon fáradozik, hogy ezek fizetését is rendezze, de nem úgy, hogy a püspökök milliókra menő fizetéséből elvegyen, hanem az állampénztárból pótolja. Az elmúlt évben 500 ezer korona ideiglenes segélyt adott erre a célra.

A nem kath. lelkészek kongruája. Az állam a nem kath. lelkészek kongruáját az 1898. évi XIV. t.-cz. elrendezte, aként, hogy a fizetéseket kiegészítette 1200, illetve 1600 koronára. A törvényben előirt határidőig vagyis 1899. évi július hó 3-áig összesen 3913 lelkészség jelentetett be jövedelem-kiegészítésre és pedig ág. hitv. ev. 359; ev. ref. 1446; görög-keleti 1938; unitárius 106; izraelita 64. Ezen lelkészségek jövedelme már mind meg van állapítva s a kiegészítéshez szükséges összeg az 1900 évre ki is utalványoztatott és pedig összesen 1.064.765 korona 28 fillérrel. Ezen összegben felül a segédlelkészek díjazására a hitfelekezetekkel egyetértőleg összesen évi 56 000 korona átalánösszeget állapított meg és utalványozott ki a miniszter.

Gróf Ráday Gedeon, a híres szegedi királyi biztos, aki oly erős kézzel semmisítette meg az alföldi betyárvilágot, nov. 28-án reggel felsőerdősi lakásán meghalt. A hajdani vaskezü kormánybiztos utolsó éveit teljes visszavonultságban töltötte Rádayval minden esetre az új Magyarország egyik legérdekesebb alakja dült a sírba. Gróf Ráday Gedeon politikai élet nyilvános szereplésétől történt visszavonulása után teljesen egyházmegyéje ügyeinek szentelte magát, s a békés-bánáti ev. ref. egyházmegye a legbuzgóbb gondnokát vesztette el benne, csak pár hónap előtt vonult vissza e munkatéréről. Sok egyházközség és templom teremtődött meg az ő fáradhatatlan utánjárásával, erkölcsi és anyagi támogatásával. Benne az ev. ref. egyház nagy alakját vesztette el. Tegye az ég Úra csendessé siri nyugalalmát!

Ifjusági egyletek. Lapunk egyik számában mi is elmondottuk, hogy milyen jó lenne, ha ifjusági egyleteket alakítanánk mi is, a hol mindkét nembeli ifjuságunk nemes szórakozásra találna. Ezek az egyletek lennének az egyházi életre előkészítő iskolák. Mert úgy gondoljuk a dolgot, hogy az ifjusági egyleteket az egyház és a presbiterium védőszárnyai alá kell helyeznünk. De sietnünk kell ám ezekkel, mert hanem más csinálja meg. A vallás és közoktatási miniszter ugyanis célba vette, hogy ott a hol gazdasági ismétlő iskolák vannak (és sok helyen vannak), ifjusági egyleteket szerveztet, hogy az ismétlő iskolából kikerülő ifjak azután az egyletben összegyűlhessenek és olvasás utján, magukat tovább képezzék. Hát csak rajta, csináljunk mi elsöbben, hogy az egyház és vallás erős, biztos talaján épüljenek fel az ifjusági egyletek.

Szives kérelem.

Lapunk szives olvasóit, kik a «Vasárnap» mellett híven kitartottak s kiket mi ez uton szolgálni legkedvesebb munkánknak tartottuk, tisztelettel kérjük: siessenek az új esztendőre előfizetéseiket megújítani. Kérjük, hogy a ki csak teheti küldje be **az egész esztendei árt** (4 kor.) egyszerre. Így neki is kevesebb postaköltsége lesz s nekünk is. Azonfelül az ujság is pontosabban megyen. A ki azonban nem teheti, küldheti, mint eddig: **félévre** (2 kor.) **negyedévre** is (1 kor.) Rajta leszünk, hogy zavar így se legyen. Hanem van még egy nagy kérésünk: **igyekessék minden előfizetőnk még újakat is szerezni**, hogy lapunk megélhessen s terjessze az evangéliumi református hit világát. Hadd legyen a mi sok munkánk is megfizetve azzal, hogy az **igasságot** sokan fogadják sziveikbe!

A «Vasárnap» szerkesztősége.

Yegyes hírek.

A «Vasárnap» mai számához postautalványokat mellékelünk a lap ára beküldésére. Kérjük olvasóinkat, legyenek szivesek az előfizetési pénzeket pontosan beküldeni és azon igyekezni, hogy minden előfizető legalább még egy előfizetőt jelenthessen be a «Vasárnap» szerkesztőségének. Kérjük a postautalványon levő felirást jól megfigyelni. Legyünk buzgók és serények a «Vasárnap» terjesztésében!

A „Vasárnap” kedves olvasóit szép karácsonyi ajándékkal fogjuk meglepni, melyet következő számunkhoz mellékelve mindenkinek megküldünk.

Szellemjárás Meső-Sámsondon. A mező-sámsoni jegyzői lakban a mult hónap óta csodálatos tünetenyeket észlel a községi jegyző felesége. Mihelyt a ház földszintjén levő konyhába lép, a konyhaedények tánczra kelnek és vad rendtelenségben össze-vissza ugrálnak. A minap a takaréktüzhely egyik vaskarikája olyan erővel lódult felfelé, hogy a függőlámpa darabokra zúzódtott. Az is megesett, hogy a jegyzőné a szobában ült s noha a konyhában egy árva lélek sem tartózkodott, az egyes tárgyak nagy zenebonnával váltóztatták helyüket. A különös eset helyszerte nagy izgalmat keltett. A községi jegyző most Molnár Gábor dr. szolgabíróhoz fordult s

megkérte, hogy e rejtélyes ügyben, mely a brunóczi szellemjárást is felülmulja, indítson vizsgálatot.

Bányasserencsétlenség. Németországban a stassfurti sóbánya beomlott és 13 embert odatemetett.

A világ vége. A tudósok sok mindennel foglalkoznak. Tudni akarják azt is, hogy mikor lesz a világ vége. Legújabbán Leon Lewis amerikai tudós irt könyvet a világ végéről. Fejtegetése elég érdekes arra, mint ujságot elmondjuk. Levis azt mondja, hogy a világ elpusztulása, vagyis a második vizözön, a föld déli sarkáról fenyegeti az emberiséget. A déli sarkon majdnem szakadatlanul esik a hó és ebből óriási vastagságu jégrétegek keletkeznek. A jégréteg vastagsága jelenleg három és fél kilométer. Ez a rengeteg vastag jég máris magához vonzotta a földgömb vizének háromötöd részét. Ha megtörténik az — és pedig akármelyik perczen megtörténhetik, — hogy az a vastag jégréteg valami okból megreped: akkor a föld súlypontja északra billen és az a megmérhetetlen mennyiségű viz szintén északra tart, s mint valami patkányturást úgy borítja el Afrikát, Európát és Amerika nagy részét. Ez lesz a második özönviz, ha Isten nem parancsol ismét a vizeknek, hogy szoruljanak medreikbe. Noé apánknak azt ígérte vala, hogy többet nem bocsát a földre özönvizet. Ebbe a kegyes ígéletbe mi is bizhatunk. Isten nem hagy el, csak mi magunk ne boritassuk el magunkat a bűnök özönével, mert akkor röktön itt lesz a világ vége.

As északamerikai posta. A leghatalmasabb emberi intézmények közé tartozik és észak-amerikai posta. Alkalmazottainak száma 200.000-nél több, maguké a postahivataloké 73 570 s évi költsége közel egy milliárd korona. Mult évben 6214 millió darabot szállított, azaz perczenként 12.000-et, ide nem számítva 3624 millió postabélyeget s 2070 millió hirlapot.

Szerkesztő postája.

Olvasóinknak. A mult számban közölt bibliai kérdés helyes megfejtése: **2. Mózes XX. 2—17. és 5. Mózes V. 6—21.**

Helyesen fejtették meg: Holstein Gy. (1), Megyery K. (3), Somodi E. (3), Gaal J. (3), Varga K. (3), Bogdán J. (2), Benkő J. (1), Molnár (1), Ekkert J. (1).

B. S. Utrecht Megjött; köszönet.

K. S. Felső-Tömös. — **M. K. Székely-Udvarhely.** Intézkedtünk. Rajta leszünk ezentul, hogy semmi mulasztás ne történjék. A 47. szám teljesen kifogyott, így azt nem küldhetjük meg.

Tudakozzátok az irásokat. János ev. V. 39.

Kalauz Biblia olvasáshoz a következő héten.

Vas. decz.	15. Luk. XXI. 25—36. Mert elközelget a ti váltságtok.
Hétf.	16. Róm. lev. XV. 1—13. Krisztus mindenben a péida.
Kedd	17. Ezsaiás XLIX. 1—26. Isten szolgája, világossága a népnek.
Szer.	18. Ezsai LVI. 14—21. Igélet azoknak, kik megtérnek.
Csüt.	19. Máté VI. Jót tegyünk; mennyeeik után vágyakozunk.
Pént.	20. Ezsaiás LXI. Krisztus tanítói tiszte.
Szom.	21. Zsolt. XCVI. Isten dicsérete . . .

Keressünk feleletet a következő bibliai kérdésre.

A bibliában a «Mi Atyánk» két helyen van megírva, — hol?

Római lev. XIII. 11. b. (III. Advent) Most közelebb vagygon mi hozzánk az idvesség . . .

Lapunk minden számában hozunk ezután ilyen bibliai kérdést; a kik **tíz kérdésre** helyes feleletet küldenek, azok közül egynek — kire a sorsolás esni fog — lapunkat egy negyed évig **ingyen** megküldjük. Megfejtéseket (egy levelezőlapon minden héten szerdáig) e rovat vezetőjének: **Birtha József** czimére (**Kolozsvár**, ref. theologia 5. ajtó,) tessék elküldeni.

Nyomatott Gámán János Örököse könyvnyomdájában, Kolozsvárt.